

Elektrikte Hizmet Bedeli ve Sayaç Okuma Vurgunu

Yılbaşından itibaren uygulanmaya başlanan yeni elektrik tarifesinin tüketicilerin aleyhine, ancak dağıtım şirketlerinin lehine pek çok “ince ayar” içerdiği belirlendi. EMO'nun yaptığı hesaplamalara göre **kilovat saat başına alınan kayıp-kaçak enerji bedelinde yüzde 16.36, net enerji bedelinde yüzde 1.43 düşüş yaşanmasına rağmen, dağıtım hizmet bedeli yüzde 20.7, perakende hizmet bedeli yüzde 7.11 oranında arttırıldı. Böylece elektrik tarifesinde yapılması gereken indirim, hizmet bedelleri pahalılaştırılarak dağıtım şirketleri adına buharlaştırıldı.** Sayaç okumaya yapılan yeni düzenleme ile tüketiciler aleyhine olan uygulamadan yargı kararıyla vazgeçilirken, adeta “yargı kararı böyle uygulanır” dercesine meskenlerden yüzde 150'ye ulaşan zamlı sayaç okuma bedeli alınmasının yolu açıldı.

Sayaç okumaya ilişkin Danıştay'ın verdiği kararla kilovat saat başına tüketicilerden yapılan tahsilatın haksız olduğu tespit edilmişken, bu haksızlığı gidermesi gereken EPDK'nın onayladığı yeni tarife ile tüketicilere yapılan haksızlığı gidermek bir yana katmerlendirildiği anlaşılmıştır. Özelleştirmeler nedeniyle elektrik kullanım verileri açıklanamaz hale geldiği için eldeki 2009 yılı verileri esas alınarak hesaplama yapıldığında Türkiye tüketiminin yüzde 25'ini oluşturan 26 milyon 596 bin 872 mesken abonesinin 39 milyar 147 milyon kilovat saat elektrik tükettikleri dikkate alınarak, uygulamanın sürdüğü 1 yıl içinde 40.7 milyon TL'nin bu abonelerden sayaç okuma adı altında dağıtım şirketlerine aktarıldığı ortaya çıkmaktadır.

Özelleştirme stratejisinin uygulanmaya ve zamların yapılmaya

başlandığı Aralık 2007'den bu yana tarifeler incelendiğinde; dağıtım hizmet bedelinde yapılan artış oranının yüzde 141.7'yi, perakende hizmet bedelinde yüzde 155.26'yı bulduğu görülmektedir. Kamunun elindeki iletim hizmet bedelinde 2011'de uygulanan tarifeye göre Ocak 2012'den itibaren geçerli olmak üzere yüzde 15.42 artış yapılırken, bu kalemdeki 4 yıllık artış oranı da yüzde 123.5'i bulmuştur. Söz konusu 4 yıllık dönemde tüketici fiyatları endeksinde yüzde 37.8 düzeyinde artış yaşanmıştır. Yani gerçekleşen enflasyonun 3.8-4.1 katı düzeyinde dağıtım şirketlerinin zamlı tahsilat yapmalarına olanak tanınmıştır.

Kayıp ve kaçak hedef oranlarını şirketlerin talebi doğrultusunda gerçekleşen rakamların bile üzerine çıkararak yeni 5 yıllık hedef belirleyen EPDK, bu son tarife onayıyla da açıkladığı hedef doğrultusunda dahi faturalarda düzenleme yapmayı reddederek şirketlere yeni aktarım kapısı açmayı tercih etmiştir.

Dağıtım sistemi kullanım bedelini etkileyen en önemli harcama kalemleri işletme giderleri ile yatırımlara yönelik harcamalardır. EPDK 2011-2015 yıllarına ait yatırım programları ile harcama tutarlarını 2010 yılı sonunda onaylamış ve uygulamaya koymuştur. Dolayısıyla yatırım harcamalarından kaynaklı bir artışın gündeme gelmesi söz konusu değildir. EPDK, aynı döneme ait işletme giderlerini de onaylamış ve tarifeleri belirlemiştir. Bugün için dağıtım sistemi kullanım bedellerini yüzde 20.7 oranında arttıracak bir gelişme söz konusu değildir. Bu nedenledir ki tarife bileşenlerinde enerji bedeli ile kayıp/kaçak bedelinde oluşan düşüş tarifelere tüketici lehine yansıtılması gerekirken dağıtım ve iletim sistemi

kullanım bedelleri artırılarak zımni bir zam söz konusu olmuştur.

Aralık 2007'den bu yana tarife içerisindeki kalemlerin paylarındaki gelişime bakıldığında ise stratejik bir şekilde hizmet bedellerinin tarife pastasından aldığı payın artırıldığı görülmektedir:

- 1 kilovat saat elektrik için vergi ve fon hariç ödenen ücret içinde enerjinin gerçek maliyetinin aldığı payın yüzde 72'den yüzde 68'e düştüğü,

- Kayıp ve kaçak için ödenen bedelin yüzde 10.8 yerine yüzde 10.3 ile payını aşağı yukarı koruduğu,

- İletim hizmetinin payının yüzde 3'den yüzde 3.5'e çıktığı,

- Dağıtım hizmetinin ise tarife-deki payının yüzde 13.2'den yüzde 16.7'ye kadar yükseldiği, böylece 1 kilovat saat başına kullanılan elektrik için ödenen ücret içinde şirketlere aktarılan payın 3.5 puan artırıldığı,

- Sayaç okuma hariç tutulduğunda dahi perakende hizmet bedelinin ödenen bedel içindeki payının yüzde 1.2'den yüzde 1.6'ya çıktığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, enerji (net enerji ve kayıp/kaçak) maliyetlerinde oluşan indirimler tüketiciye yansıtılmadığı gibi dağıtım sistemi kullanım bedeline yapılan artış ile sayaç okuma bedelinin abone başına belirlenen bedeliyle tüketici bir kez daha unutulmuş ve dağıtım şirketlerine gelir kapısı yaratılmıştır. Mızrak artık çuvala sığmaz olmuştur.

*EMO 42. Dönem Yönetim Kurulu'nun 6 Ocak 2012 tarihli basın açıklamasının tam metnine www.izmir.emo.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.